

Wijkgroenagenda Malburgen

December 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Beschrijving huidige situatie	7
2.1 Algemeen	7
2.2 Biodiversiteit	8
2.3 Klimaatadaptatie	9
2.4 Bestaande groene initiatieven	10
3. Actieplan	14
4. Ideeën en wensen die we (nog) niet uitvoeren	27
5. Wat kun je zelf doen	30

1 Inleiding

In Arnhem willen we radicaal vergroenen. Dat doet de gemeente Arnhem onder andere via Wijkgroenagenda's. Het doel hiervan is om Arnhemmers actief te betrekken bij het klimaatadaptiever en groener maken van hun leefomgeving. We halen ideeën en wensen van wijkbewoners en andere belanghebbenden op en faciliteren de uitvoering ervan.

In 2023 heeft ook Malburgen dit proces doorlopen. Dit heeft geresulteerd in een actieplan, dat in Hoofdstuk 3 van deze Wijkgroenagenda te vinden is. Na uitvoering van deze acties zijn we echter nog niet klaar. Om de wijk radicaal te vergroenen is meer nodig dan de acties die in dit document genoemd staan. Deze Wijkgroenagenda dient dus vooral te worden gezien als een eerste aanzet tot het behalen van die doelstelling. Het bevat de informatie en acties die we tot nu toe hebben opgehaald in de wijk. We zullen bewoners in Malburgen ook in de toekomst blijven ondersteunen bij het realiseren van groene buurtinitiatieven. Daarnaast blijft de gemeente Arnhem ook zelf gebruik maken van kansen voor meer en aantrekkelijker groen in Malburgen.

Proces

De oorsprong van deze Wijkgroenagenda ligt in 2021. Toen heeft de gemeente Arnhem een enthousiaste groep bewoners uit Malburgen geholpen met een subsidieaanvraag bij de provincie om een 'Groene Route' aan te leggen door de wijk. Deze route verbindt Malburgen-West en Malburgen-Oost met elkaar. Bij het realiseren van de verschillende onderdelen van de route zijn veel bewoners enthousiast gemaakt en betrokken geraakt. In 2023 en begin 2024 worden de laatste onderdelen van de oorspronkelijk bedachte route aangelegd. Via de Wijkgroenagenda hopen we de inmiddels losgekomen 'groene energie' in de wijk te behouden en te versterken. Om input op te halen hebben onder andere de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- **Communicatie via Wijkkrant.** Het hele jaar is via een groenpagina in de wijkkrant gecommuniceerd over de voortgang van de Wijkgroenagenda en bestaande en nieuwe groene initiatieven en acties in de wijk.
- **Presentatie bij Wijkplatforms.** Beide wijkplatforms zijn aan het begin van het jaar geïnformeerd over de start van de Wijkgroenagenda en uitgenodigd om mee te denken en te doen.
- **Groenwedstrijd Kinderburgemeester.** Kinderen in Malburgen zijn in het voorjaar van 2023 enthousiast gemaakt om een groen idee voor hun straat, buurt of school in te sturen in samenwerking met de Kinderburgemeester. Het winnende idee – het vergroenen van een deel van het schoolplein de Mozaïek in Immerloo – is uitgevoerd.
- **Plantjesmarkt.** In april en mei 2023 konden bewoners bij plantjesmarkten in het Duifje, Winkelcentrum Drieslag in Malburgen-Oost en Hof van West in Malburgen-West een plantje ophalen in ruil voor een tegel of voor het indienen van een idee voor de Wijkgroenagenda. Vervolgens hebben we nader contact gezocht met hen om de ideeën samen verder vorm te geven en waar mogelijk uit te voeren. Gezien het grote aantal bewoners van niet-Nederlandse afkomst is de communicatie hierover ook in het Arabisch gebeurd en was er iemand bij de Plantjesmarkten aanwezig die Arabisch spreekt.
- **Bewonersbijeenkomsten.** In mei 2023 vond in zowel Malburgen-West als Malburgen-Oost een bewonersbijeenkomst plaats over de Wijkgroenagenda, waarvoor alle bewoners via de wijkkrant en sociale media zijn uitgenodigd. In kleine groepjes gingen bewoners uiteen om samen met de gemeente te brainstormen over acties om de wijk groener te maken.
- **Online meedenken.** Om ook inwoners te bereiken die niet zo snel naar fysieke activiteiten komen, konden ideeën ook worden ingediend via meedenken.arnhem.nl. Met deze bewoners is ook opgevolgd om ideeën, waar mogelijk, uit te voeren.
- **Tegelwipacties.** Naast de gemeente Arnhem hebben ook allerlei andere organisaties in het kader van het opstellen van de Wijkgroenagenda in het afgelopen jaar activiteiten in de wijk georganiseerd om mensen enthousiast te maken mee te denken over en mee te doen met het vergroenen van hun eigen leefomgeving. Zo heeft Platform Arnhem Klimaatbestendig samen met Stichting Schone Straat Groene Buurt een aantal tegelwipacties op touw gezet, waaronder in de Veronicastraat.

Plantjesmarkt in Malburgen!

Kom op 19 april tussen 10:00 en 15:00 uur naar de Drieslag in Arnhem voor gratis plantjes!

Lever je tegel(s) in of doe mee met een actie op de markt voor een gratis plantje! Ook voor tips over een groene tuin kan je hier terecht.

Meer weten over energie besparen? Kom naar het broedpunt waar je jouw vragen kan stellen aan een energiecoach.

De kinderburgemeester zal op de plantjesmarkt haar groenwedstrijd officieel lanceren. Kinderen die al ideeën hebben voor deze groenwedstrijd, kunnen op de plantjesmarkt hun plannen meteen uitwerken.

أفلا وسهلا بكم في 19 نيسان في سوق النباتات من 10 صباحاً حتى 3 ظهراً في دريسلاغ / أرnhem للحصول على نباتات مجاناً

Hier vlak bij de Wijk Groen Arnhem, rijinstad, de energiebank, ARNHEM KLIMAAT BESTENDIG, Gemeente Arnhem

Aankondiging voor één van de Plantjesmarkten

Denk mee over aantrekkelijker groen in Malburgen!

(en hoe dit bijdraagt aan meer spelen & ontmoeten, verkoeling en nog veel meer!)

Kom ook!
We gaan met elkaar in gesprek over:

- Welke speeltuintjes kunnen we samen opknappen?
- Waar in uw buurt wordt het in de zomer vaak heet en hoe lossen we dit op?
- Hoe kunnen we samen zorgen voor meer planten en dieren in de wijk?

Denk bijvoorbeeld aan: moestuintjes, bloemen voor bijen en vlinders, kleine parkjes of sommige plekken minder maaien. Of misschien heeft u nog een veel beter idee!

Malburgen Oost
Wanneer: maandag 15 mei
Hoe laat: 19.30-21:00 uur (inloop vanaf 19:00 uur)
Waar: De Hobbit, Zwanebloemlaan 2A

Malburgen West
Wanneer: donderdag 11 mei
Hoe laat: 19.30-21:00 uur (inloop vanaf 19:00 uur)
Waar: MFC De Spil, Lupinestraat 12

Aanmelden voor de bewonersbijeenkomsten:
Via anne.luijten@arnhem.nl of 026-377 5168 (niet verplicht, wel fijn).

Online meedenken?
SCAN ME

Groener Malburgen

Aankondiging voor de bewonersbijeenkomsten

Leeswijzer

De rest van deze Wijkgroenagenda is als volgt opgedeeld:

- In Hoofdstuk 2 staat **relevante achtergrondinformatie** over de wijk. Zoals hoe de wijk ervoor staat qua hittestress en wateroverlast en een overzicht van de bestaande groene initiatieven.
- Hoofdstuk 3 bevat het **actieplan**. Dit is opgesteld op basis van de input die in Malburgen in de afgelopen maanden is opgehaald en wordt de komende maanden uitgevoerd.
- In hoofdstuk 4 staan de **wensen en ideeën die niet gerealiseerd kunnen worden** met een toelichting waarom niet.
- Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties die **zelf in actie willen komen** kunnen tot slot in het laatste hoofdstuk vinden welke hulp ze hierbij kunnen krijgen.

2 Beschrijving huidige situatie

In dit hoofdstuk is algemene achtergrondinformatie te vinden over Malburgen en wordt specifiek ingegaan op hoe de wijk ervoor staat op het gebied van biodiversiteit en klimaatadaptatie. Tot slot wordt een overzicht gegeven van de al bestaande groene bewonersinitiatieven in de wijk.

2.1 Algemeen

Malburgen bestaat uit de wijken Malburgen-West, Malburgen-Oost (zuid) en Malburgen-Oost (noord). Delen van Malburgen kennen uitdagingen als het gaat om leefbaarheid, veiligheid, armoede, sociale cohesie, gezondheid en Nederlandse taal. Van de drie wijken ligt de leefbaarheid in Malburgen-Oost (zuid) het laagst.

In Malburgen is veel corporatiebezit, vooral van Volkshuisvesting Arnhem (zie afbeelding). In Malburgen-West heeft veel nieuwbouw plaatsgevonden, net als in Malburgen-Oost (noord), zoals aan de dijk. Daarnaast worden veel oudere woningen door Volkshuisvesting de komende jaren gerenoveerd en verduurzaamd, wat ook kansen biedt om de tuinen en omliggende openbare ruimte samen met bewoners aantrekkelijker in te richten (zie actieplan).

Vooral rondom de wijk is veel groen aanwezig. Malburgen ligt namelijk aan het natuurgebied De Zuidelijke Uiterwaarden. Daarnaast zijn er enkele parken in Malburgen, zoals Park Malburgen West, Park Bakenhof en Park Immerloo. In de wijk zelf is het op veel stukken ook behoorlijk groen, al is de diversiteit van dit groen niet altijd even hoog: het groen bestaat op veel plekken uit monotone, strak gemaaide grasvelden met een enkele boom.

De drie wijken die samen Malburgen vormen onderverdeeld in buurten en corporatiebezit (bron: Giga)

In scherp contrast met de overwegend groene openbare ruimte staan de tuinen: die behoren tot de meest versteende tuinen van heel Arnhem. Van alle tuinen in Arnhem zijn die in Malburgen-Oost het meest versteend: alleen in de buurt Middelgraafaan e.o. is gemiddeld minder dan de helft van de tuin versteend, in alle andere buurten is dat (veel) meer dan de helft. In Malburgen-West zijn de tuinen ook meer versteend dan gemiddeld in Arnhem, maar niet zo versteend als in Malburgen-Oost (Cobra Groeninzicht, 2020).

2.2 Biodiversiteit

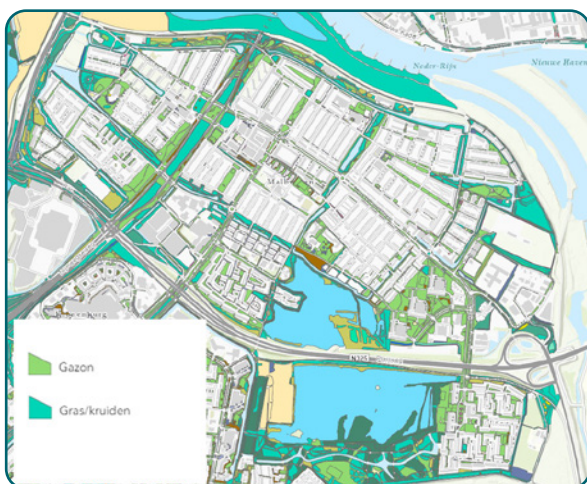
De gemeente Arnhem heeft in 2021 een nulmeting biodiversiteit in de wijk laten uitvoeren en om advies gevraagd wat er nog beter kan. Het belangrijkste advies was (Econsultancy, 2022):

- Grasvelden en openbaar groen tussen flatgebouwen in overleg met omwonenden minder maaien en anders inrichten. Om een goede ecologische verbindingsstructuur te realiseren is minder maaien niet genoeg; het is essentieel om ook bosschages op te nemen, bv. sleedoorn (vroegbloeiend, veilige broedplaats voor vogels, beschutting voor egels)
- Dood hout toevoegen (ook met schors)
- Inheemse struiken en kruiden van voedselrijkere/schaduwrijkere vegetaties toevoegen, bijvoorbeeld rond vrijstaande bomen
- Meer geleidelijk aflopende oevers aanleggen zodat oevervegetatie kan worden uitgebreid

Bovenstaande adviezen zijn meegenomen bij het vormgeven van het actieplan en zullen ook ter harte worden genomen bij zowel het dagelijks als groot onderhoud in de wijk.

Veldbloemenlaan in Malburgen-Oost (zuid): in 2022 nog aangehaald als voorbeeld van een 'strak gemaaid, soortenarm grasveld in Malburgen' (Econsultancy); anno 2023 een voorbeeld van biodiversiteit.

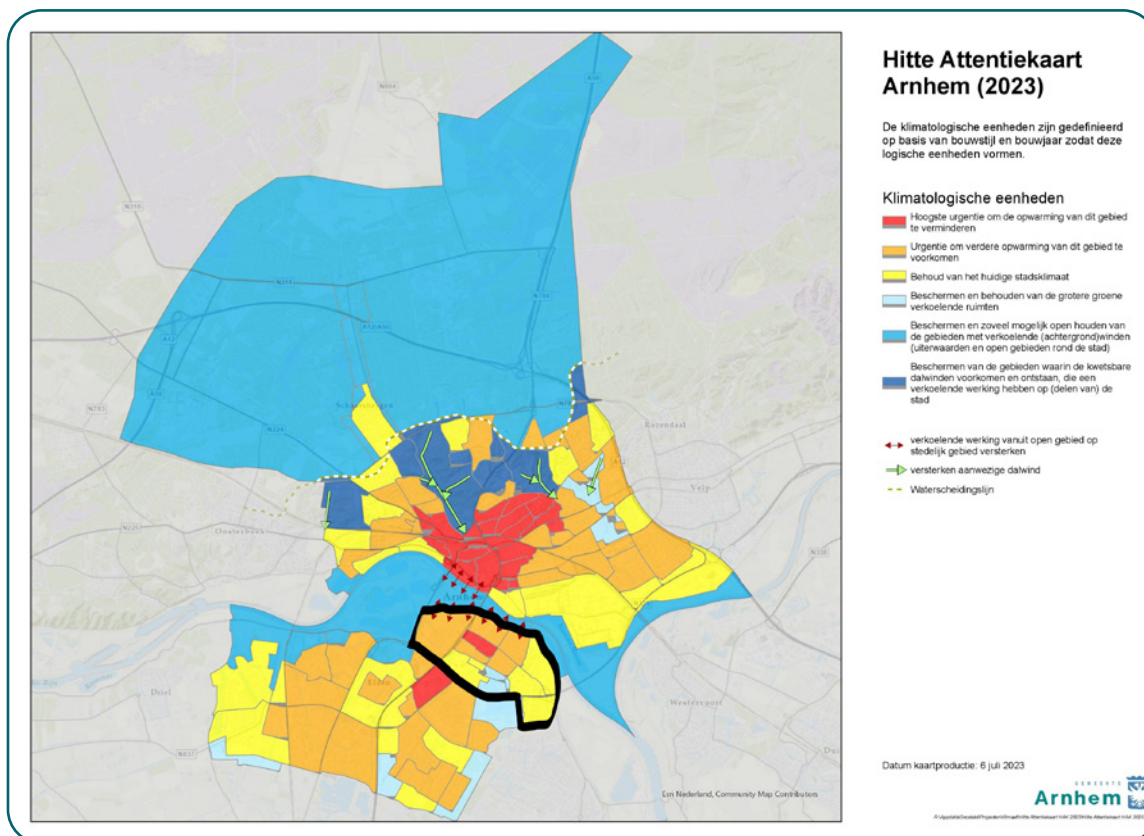

Links: Intensief ('Gazon', 16x maaien) en extensief ('Gras/kruiden' - 1-3x) maaien Malburgen¹

Voor wat betreft het maaien: onderstaande kaart laat zien dat de grotere structuren in Malburgen nu al extensief worden gemaaid ('gras/kruiden'; 1-3x per jaar); in de buurten zelf wordt meestal nog wel 16x per jaar gemaaid ('gazon'). In overleg met buurtbewoners zetten we dit stapsgewijs om naar extensief maaien.

¹ Voor meer info en de kaart, zie www.arnhem.nl/maaien

Hitte-attentiekaart (2023)

2.3 Klimaatadaptatie

Hitte, wateroverlast en droogte in Malburgen

Op het gebied van klimaatadaptatie scoort Malburgen beter dan de wijken in Arnhem-noord. Er is bijvoorbeeld minder **hittestress**. Ook is er relatief weinig **wateroverlast**, omdat Malburgen een relatief vlak gelegen wijk is met veel watergangen om de neerslag af te voeren. Omdat de wijk gebouwd is in de oude uiterwaarden van de Neder-Rijn, speelt het grondwater een dubbele rol: bij hoge waterstanden op de rivier staat het grondwater ook in de wijk hoog, tot soms net onder maaiveld, maar bij lage waterstanden op de rivier zakt ook het grondwater (ver) uit. Bij langdurige droge perioden en lage rivierstanden heeft dit negatieve gevolgen voor het groen (**Droogte**)

In Arnhem doen we ons best om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk buurten aan de '3-30-300 regel' voldoen. Deze regel houdt in dat:

- iedereen vanuit de woning zicht heeft op 3 significante bomen;
- elke buurt voor minstens 30% boomkroonbedekking heeft;
- er binnen 300 meter van elke woning een fijne, koele, groene plek is.

Links: score Malburgen op de 3 regel: hierbij moeten 3 significante bomen vanuit een gebouw zichtbaar zijn.

Rechts: 30 regel: 30% boomkroonbedekking in een straal van vijfhonderd meter rond een woning (Cobra, 2022)

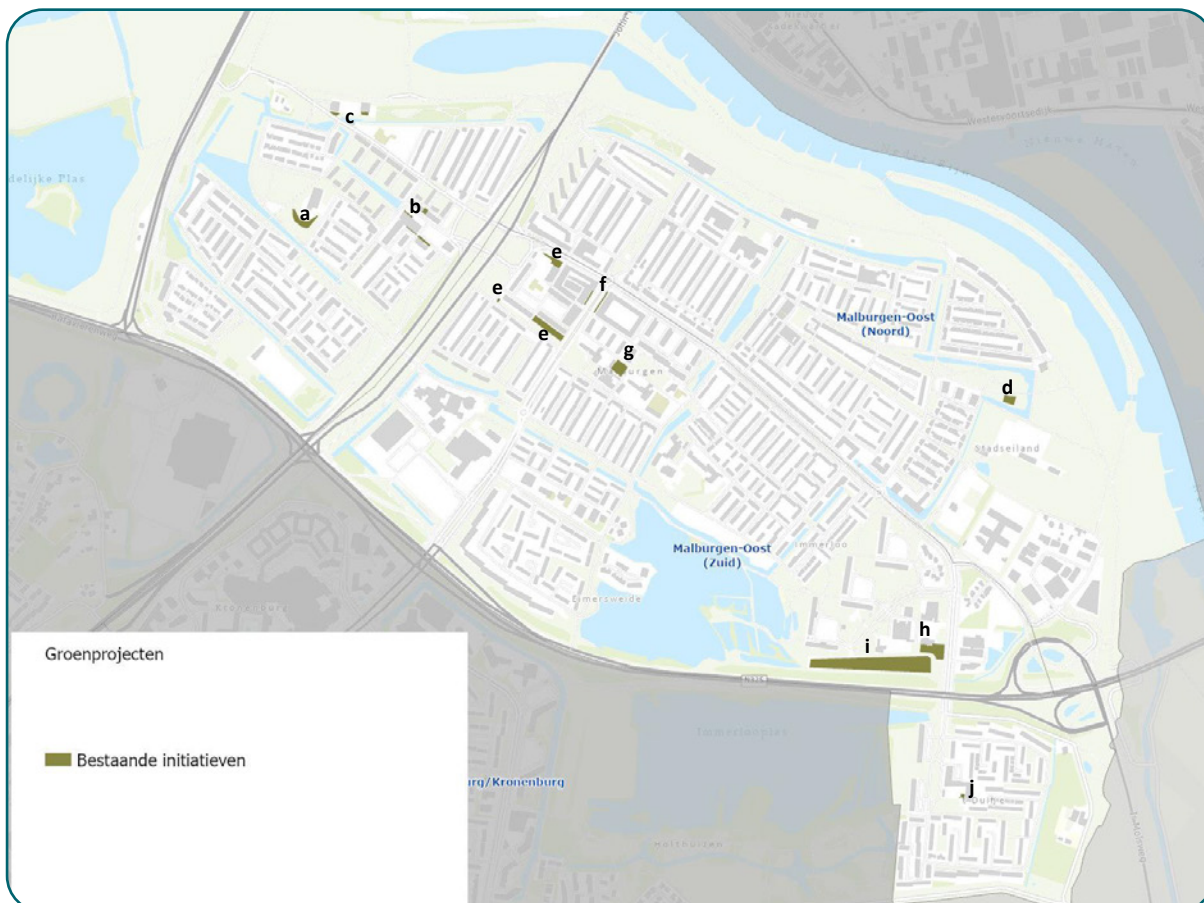

300 regel: binnen 300 meter van elk huis een park
(Cobra, 2022)

in Malburgen en nog niet groot genoeg zijn, tellen nog niet mee. In sommige straten zouden nog enkele bomen kunnen worden bijgeplant, maar veel straatjes zijn hiervoor te smal. Het verbeteren van groeiplaatsen bij bestaande bomen, of het vervangen van bomen en het opnieuw inrichten van groeiplaatsen kan in de toekomst bijdragen aan de toename van het boomkroonbedekking. In het actieplan zijn al enkele acties opgenomen die hieraan invulling geven. Malburgen voldoet grotendeels wel aan de 300 regel: er zijn voldoende, en voldoende grote, groene gebieden in de omgeving van de woningen.

2.4 Bestaande groene initiatieven

Voorafgaand aan het opstarten van het Wijkgroenagendaproces waren er al allerlei initiatieven in Malburgen om de wijk groener en klimaatbestendiger te maken. Hieronder noemen we per deelgebied de belangrijkste:

Het is wetenschappelijk aangetoond dat mensen die wonen in buurten die voldoen aan deze regel, gezonder en gelukkiger zijn (Cobra, 2022). Zo heeft uitkijken op bomen een positief effect op iemands mentale gezondheid en welzijn. Wetenschappelijk onderzoek toont verder aan dat bij een boomkroonbedekking van ten minste 30% de mentale en fysieke gezondheid van mensen significant beter is, de bomen doorslaggevend zijn in het verkoelen van de omgeving en de biodiversiteit fors toeneemt.

Zoals op de kaarten te zien is, voldoet een groot deel van Malburgen nu niet aan de eerste twee onderdelen van de regel. Sommige buurten zullen in de toekomst vanzelf beter scoren, omdat alleen bomen met een hoogte van meer dan drie meter worden meegeteld. Dus de bomen die nieuw zijn geplant bij de nieuwbouw

a. Hof van West (Malburgen-West)

Hof van West is een buurtmoestuin van en voor bewoners van Malburgen-West, gelegen naast multifunctioneel centrum De Spil. Bewoners, de school, de peuterspeelzaal, de kinderopvang en iedereen die maar wil mag meewerken.

Hof van West

b. Hoefbladlaan en omgeving: groene route (Malburgen-West)

Het plein rondom de supermarkt aan de Hoefbladlaan is door bewoners en gemeente veranderd van versteende plek naar een fijne, groene verblijfsplek die bewoners zelf onderhouden.

Hoefbladlaan: van stenige omgeving naar groen plein

c. Gelderse Rooslaan bewonersinitiatief (Malburgen-West)

Op het achterste stuk van de Gelderserooslaan onderhouden bewoners van de appartementen zelf openbaar groen.

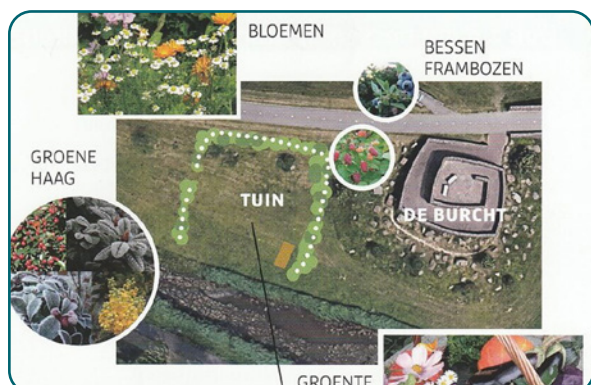
Groene vak 1 - Gelderse Rooslaan

Groene vak 2 - Gelderse Rooslaan

d. Buurttuin Stadseiland (Malburgen-Oost (noord))

Een aantal enthousiaste buurtbewoners heeft in het voorjaar van 2022 een buurttuin met bloemen, kruiden, groentes en fruit gerealiseerd bij het veldje naast de Burcht in Park Bakenhof. Er zijn ideeën om de buurttuin in de toekomst verder uit te breiden.

Buurttuin Stadseiland: plattegrond

Buurttuin Stadseiland: werkelijke situatie

e. Drieslag en omgeving: groene route (Malburgen-Oost (zuid))

Net als in Malburgen-West wordt ook in Malburgen-Oost gewerkt aan fijne koele plekken in het kader van de aanleg van een groene route. Rondom de Drieslag is bijvoorbeeld al op drie plekken vergroend. Deze plekken worden onderhouden door wijkbewoners en ondernemers.

1. Bij de ingang van Winkelcentrum de Drieslag aan de Huissensestraat is een versteend plein omgetoverd tot groen terras en langs het tankstation zijn stenen vervangen voor een plantvak;
2. Bij de ingang van de Drieslag aan de Veldbloemenlaan is een grasveld voor een flat omgetoverd tot 'Proeftuin';
3. Op de hoek van de Veldbloemenlaan en de Pinksterbloemstraat is een plantvak aangelegd.

f. Gangulphusplein: plantvakken in plaats van stenen (Malburgen-Oost (zuid))

Aan de oostzijde van de Drieslag, langs het Gangulphusplein, heeft de gemeente aan beide zijdes plantvakken aangelegd op de voorheen erg brede stoep.

g. Buurtakker (Malburgen-Oost (zuid))

De Buurtakker is een kweektuin middenin Malburgen, met groenten, fruit, kruiden en snijbloemen. Het is een plek waar mensen elkaar ontmoeten en het groen in de wijk een extra impuls krijgt. Het is ook een plek waar kinderen leren over moestuinieren, composteren en gezond eten. De Buurtakker is een initiatief van Stichting Schone Straat Groene Buurt, in samenwerking met Volkshuisvesting.

Moestuin Buurtakker

h. Tuin voor de Wijk (Immerloo II)

Rondom Huis voor de Wijk is een Tuin voor de Wijk aangelegd: een mooie plek met bloemen, planten, halfverharde paden en bankjes.

i. Volkstuinvereniging Arnhem-Zuid (Immerloo II)

Ten zuiden van Tuin voor de Wijk ligt een volkstuincomplex. Op dit tuinencomplex mogen geen bestrijdingsmiddelen toegepast worden in verband met bescherming van de drinkwaterwinning. Het oostelijke deel wordt gehuurd door Team Leefomgeving. Hier kunnen bewoners uit Immerloo terecht om groente te kweken.

Buurtuin 't Duifje (het Duifje)

Door een samenwerking tussen wijkbewoners, de Wijkbeheergroep, de Gemeente Arnhem en Schone Straat Groene Buurt is in 2022-2023 een buurttuin opgericht die bewoners onderhouden.

Buurtuin 't Duifje

3 Actieplan

Op basis van de input van bewoners en andere belanghebbenden in de wijk zijn we tot ruim dertig acties gekomen die op korte termijn worden uitgevoerd. Soms heeft de bewoner hierbij de regie, soms de gemeente en soms een andere partij, zoals Volkshuisvesting. Vaak is er sprake van nauwe samenwerking tussen de verschillende partijen. De acties staan hieronder per deelgebied benoemd. Vervolgens staat er onderaan per initiatief een toelichting inclusief planning en financiële dekking.

Naast deze vergroeningsacties van en met bewoners spelen er ook enkele ontwikkelprojecten (nieuwbouw) die invloed zullen gaan hebben op de inrichting en uitstraling van de openbare ruimte in Malburgen zoals: bouw Mandelatoren, nieuwbouw Vlierstraat, nieuwbouw en herinrichting Veerpolderstraat / Barbeelstraat, ontwikkelproject Nijmeegseweg, nieuwbouw Whemedreef, nieuwbouw de Hobbit, herontwikkeling Olympusgebied en nieuwbouw Akkerwindestraat.

Wijkbreed

1. Meer (eetbare) struiken en bomen aanplanten (doorlopend)
2. Groene Route: halfverharde paden en (eetbare) struiken (2024)

Malburgen-West

3. Spireapad: openbaar moestuintje (vanaf 2023)
4. Behoud van de bomen tussen de Dovenetellaan en Kamperfoeliestraat (2023-2024)
5. Vlierstraat, nieuwbouw: voldoende kwalitatief groen toevoegen (2023-2024)
6. Zenegroen e.o.: meer bomen en struiken (2024)
7. Hof van West / MFC de Spil: grasvelden biodiverser inrichten (2024-2025)
8. Dovenetellaan en Violierlaan / Sleutelbloemstraat: speeltuintjes groener en aantrekkelijker inrichten (2024-2025)
9. Grasvelden bij flats aantrekkelijker inrichten (2024-2025)
10. Nijmeegseweg herontwikkeling: struikroven (2025)

Malburgen-Oost (noord)

11. Hoek Koriander-/Pimpernelstraat: boomspiegel vergroten (2023)
12. Valeriaanpad: groene schuurdaken (onbekend)
13. Speeltuintjes Dragonstraat vergroenen en aantrekkelijker inrichten (2023-2024)
14. Tegelijk met verduurzaming Volkshuisvesting de tuinen en openbare ruimte vergroenen (doorlopend)
15. Tuinen vergroenen van overige huurwoningen met hoveniers in opleiding van Aeres MBO Velp en Volkshuisvesting (2024-2026)
16. (Sport)Park de Bakenhof: meer biodiversiteit (2023-2025)
17. Margarethaschool: gedeelte ontwikkellocatie Veerpolderstraat inrichten met groen en spelen (2024)
18. Wout Wagtmanshof vergroenen (2024-2025)

Malburgen-Oost (zuid)

19. Eimerssingel-West/Orionsingel: verwijderen verharding om boom (2023-2024)
20. Akkerwindestraat: doortrekken Groene Route (2024)
21. Moskee ondersteunen bij vergroenen eigen terrein (2024)
22. Zeegsingel extra bomen en struiken (2024-2025)
23. Orionsingel: extra groen (2024-2025)
24. Winkelcentrum Drieslag aantrekkelijker inrichten (2023-2025)
25. Herontwikkeling Olympusgebied: minder verharding (2025-2027)

Immerloo I

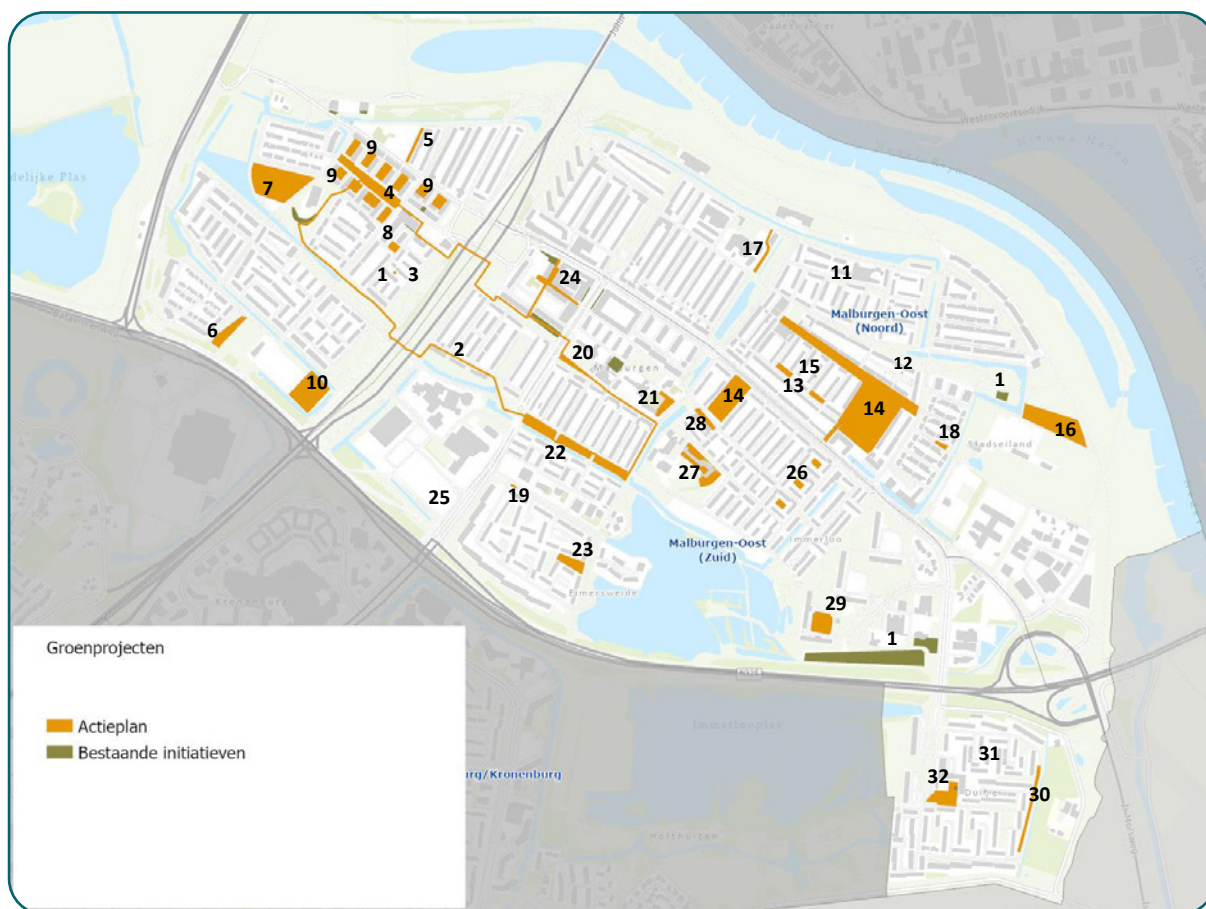
1. Groene binnenpleinen met Volkshuisvesting (2023-2024)
2. Parcivalschool ondersteunen bij het realiseren van een klimaatbestendig schoolplein (2023-2024)
3. Omgeving winkelcentrum Pijlkruidstraat/Zwanebloemlaan vergroenen (2024-2025)

Immerloo II

4. Openbare ruimte anders inrichten, waaronder bij Gelderseplein: boomspiegel vergroten (2023-2025)

Het Duifje

5. Hofsingel: boomspiegels vergroten (2023-2024)
6. Ergens in het Duifje bloeiende struiken toevoegen (2024)
7. Buurttuin 't Duifje ondersteunen (2024)

Kaart 32 nieuwe vergroeningsacties in Malburgen

Wijkbreed

1. Meer (eetbare) struiken en bomen aanplanten

In elke wijk in Arnhem komen, als we in gesprek gaan met bewoners rondom de Wijkgroenagenda, weer andere wensen en ideeën naar voren die de gemeente kan faciliteren. In Malburgen speelt heel duidelijk de wens voor meer bomen en struiken met noten en vruchten die door bewoners geplukt en gegeten kunnen worden. Daarom is bij alle onderstaande projecten getracht om hier rekening mee te houden en bij voorkeur te kiezen voor eetbare soorten. De gemeente Arnhem zal hier ook bij toekomstige projecten in Malburgen extra aandacht aan besteden. Daarnaast gaven inwoners van Malburgen aan dat er op veel plekken wel gras en bomen zijn, maar geen struiken. Deze middenlaag is belangrijk voor de biodiversiteit. We zullen in de komende plantseizoenen kijken welke plekken in de wijk het meeste baat hebben bij de aanplant van struiken, en daar als eerst beginnen met het toevoegen ervan.

Door: gemeente

Met: bewoners

Uitvoering: doorlopend

Budget beschikbaar: ja, in de meeste gevallen wel: zie onderstaande projecten

2. Groene Route: halfverharde paden en (eetbare) struiken

De 'Groene Route Malburgen' moet nog een echte route worden. Dit doen we door de recentelijk vergroende en al bestaande groene plekken te verbinden met halfverharde paden en de route visueel aan te duiden met een kikkertje op de grond en op paaltjes. Ter compensatie van het gras dat verloren gaat door de halfverharding wordt om de paden ook kwalitatief groen toegevoegd in de vorm van struiken (deels eetbaar). Hiermee geven we uitvoering aan het biodiversiteitsadvies (zie hoofdstuk 2.2) én zorgen dat de route visueel één geheel wordt.

Volkshuisvesting is hierbij aangehaakt. Volkshuisvesting heeft enthousiast gereageerd op het idee van de Groene Route en heeft toestemming gegeven om de paden ook op hun terrein aan te leggen, waarmee nog meer bewoners bereikt worden. Ook heeft Volkshuisvesting de wens uitgesproken om te onderzoeken of er in de toekomst nog een uitbreiding van de route kan plaatsvinden richting Huis voor de Wijk in Immerloo. Dit pakken we gezamenlijk op. Samen met Sportbedrijf Arnhem wordt gekeken of er ook (natuurlijk) spelen aan de route toegevoegd kan worden.

Door: gemeente, bewoners

Met: Volkshuisvesting, Sportbedrijf Arnhem

Uitvoering: 2024

Budget beschikbaar: ja

Plattegrond van de 'Groene Route Malburgen'

Malburgen-West

3. Spireapad: bewoners ondersteunen bij aanleg moestuin

Aan het Spireapad ondersteunen we een enthousiaste bewoner bij de aanleg van een moestuin inclusief bankje en prullenbak.

Door: bewoner

Met: gemeente

Uitvoering: is al in uitvoering

Budget beschikbaar: ja (vanuit de afdeling wijkonderhoud)

Moestuin bij het Spireapad

4. Behoud van de bomen tussen de Dovenetellaan en Kamperfoeliestraat

Een bezorgde bewoner gaf bij de gemeente Arnhem aan dat Volkshuisvesting voornemens was om de grote zwarte populieren te kappen die aan het voetpad staan langs de watergang tussen de Dovenetellaan en de Kamperfoeliestraat. Hierop is de gemeente in overleg getreden met Volkshuisvesting, waarbij gezamenlijk de oplossing is gevonden dat de bomen blijven staan en de grond wordt overgedragen aan de gemeente Arnhem. Daarmee neemt de gemeente Arnhem ook het onderhoud over.

Door: Volkshuisvesting

Met: omwonenden, gemeente

Uitvoering: 2023-2024

Budget beschikbaar: niet van toepassing ('om niet')

5. Vlierstraat, nieuwbouw: voldoende kwalitatief groen toevoegen, volgens gemaakte afspraken

Een aantal bewoners gaf aan dat het naast het toevoegen van nieuw groen ook belangrijk is dat bestaande afspraken rondom groen in relatie tot ontwikkelprojecten goed uitgevoerd worden. Zo hoopten verschillende inwoners van Malburgen-West dat het groen aan de Vlierstraat echt zo ingericht wordt als afgesproken door de projectontwikkelaar. De gemeente ziet hier op toe.

Door: projectontwikkelaar

Met: gemeente, omwonenden

Uitvoering: De woningen zijn najaar 2023 opgeleverd. De openbare ruimte rondom de woningen wordt begin 2024 opgeleverd.

Budget beschikbaar: ja (onderdeel van het project)

6. Zenegroen e.o.: meer bomen en struiken

Bewoners zien kansen om via de aanplant van extra bomen en struiken het Gelredome uit het zicht te onttrekken, de geluidsoverlast vanuit het Gelredome te beperken en meer koelte te creëren in de speeltuin. Samen met de bewoners maakt de gemeente een plan hoe we de ideeën zo goed mogelijk tot uitvoering kunnen brengen.

Door: gemeente

Met: bewoners

Uitvoering: 2024

Budget beschikbaar: ja (vanuit wijkgroenagenda-budget)

Gedeelte van het bewonersvoorstel voor Zenegroen

7. Hof van West / MFC de Spil: grasvelden biodiverser inrichten

Meerdere bewoners hebben aangegeven dat het mooi zou zijn als er op de grasvelden rondom MFC de Spil meer (eetbare) struiken of bomen komen. Stichting Hof van West heeft hier ideeën over. De gemeente ondersteunt hen in het stap voor stap uitvoeren van de plannen.

Via een halfverhard pad en bijpassende beplanting zorgen we er ook voor dat deze locatie goed aansluit op de Groene Route, die door dit gebied heen loopt.

Door: Stichting Hof van West

Met: gemeente, omwonenden

Uitvoering: 2024-2025

Budget beschikbaar: ja (vanuit wijkgroenagenda-budget)

Een van de grasvelden rondom het MFC

8. Dovenetellaan en Violierlaan / Sleutelbloemstraat: speeltuintjes groener en aantrekkelijker inrichten

Beide speeltuintjes worden als onaantrekkelijk ervaren (kaal, onveilig, warm, te weinig bomen en struiken, onnodig verhard). Daarom starten we een participatietraject om samen met de omwonenden tot een nieuw ontwerp te komen, dat qua uitstraling ook aansluit op de al bestaande 'Groene Route Malburgen'.

Door: gemeente

Met: bewoners

Uitvoering: 2024-2025

Budget beschikbaar: ja (vanuit wijkgroenagenda-budget voor het groen en vanuit Team Leefomgeving voor spelen)

Speeltuin Dovenetellaan

Speeltuin Violierlaan / Sleutelbloemstraat

9. Grasvelden bij flats aantrekkelijker inrichten

Bewoners van Malburgen-West geven aan dat de grasvelden bij de flats, die eigendom zijn van Volkshuisvesting, erg saai (monotoon) zijn ingericht. Ze worden niet gebruikt door mensen en zijn ook niet aantrekkelijk voor dieren. De gemeente heeft deze signalen besproken met Volkshuisvesting, die daarop heeft besloten deze grasvelden aantrekkelijker in te richten, bijvoorbeeld door middel van het toevoegen van struiken.

Door: Volkshuisvesting

Met: omwonenden, gemeente

Uitvoering: 2024-2025

Budget beschikbaar: ja (gemeente neemt de kosten voor de aanleg van een halfverhard pad voor haar rekening, Volkshuisvesting financiert het extra groen en doet onderhoud)

Grasveld bij een van de flats in Malburgen-West

10 Nijmeegseweg herontwikkeling – struikroven

Aan de Nijmeegseweg speelt een grote herontwikkeling die in twee fases uitgevoerd wordt. Bij de nieuwe woningen komen gezamenlijke binnentuinen en er komt een buurtpark ter hoogte van het De Monchyplein. Op een van de bouwkavels is inmiddels spontaan een bosje gegroeid. Op initiatief van bewoners faciliteert de gemeente hier 'struikroven': hierbij krijgen bewoners de kans het aanwezige groen te verwijderen en ergens anders (in tuinen, op schoolpleinen et cetera) te herplanten.

Door: gemeente

Met: bewoners, projectontwikkelaar

Uitvoering: 2025

Budget beschikbaar: ja (vanuit wijkgroenagenda-budget)

Malburgen-Oost (noord)

11. Hoek Koriander/Pimpernelstraat: boomspiegel vergroten

Op deze locatie wordt regelmatig geparkeerd, wat problemen geeft bij het verlaten van de uitrit. Door de boomspiegel te vergroten, verhelpen we dit.

Door: gemeente

Met: bewoners

Uitvoering: 2023

Budget beschikbaar: ja (vanuit de afdeling verkeer/mobiliteit)

Boom bij uitrit

12. Valeriaanpad: groene schuurdaken

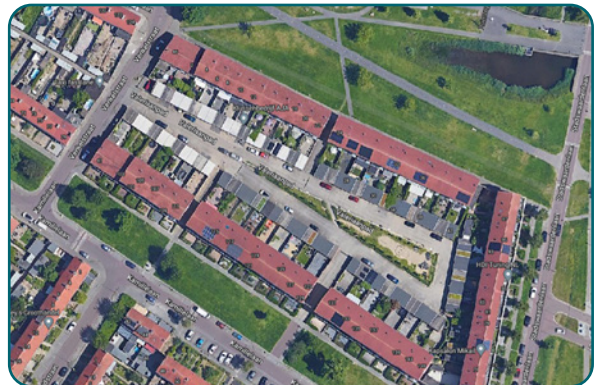
Bewoners hebben plannen om in het hofje gezamenlijk groene daken aan te leggen. De gemeente heeft de initiatiefnemers gewezen op de subsidie die hiervoor beschikbaar is vanuit Waterschap Rivierenland.

Door: bewoners

Met: Waterschap

Uitvoering: onbekend

Budget beschikbaar: ja (subsidie Waterschap Rivierenland)

Locatie van bovenaf

13. Speeltuutjes Dragonstraat vergroenen en aantrekkelijker inrichten

In de Dragonstraat zijn twee plekjes die vlakbij elkaar liggen en vragen om een aantrekkelijkere inrichting. Bij het plan voor het ene speeltuintje (foto rechts) zijn bewoners al betrokken. Dit wordt een locatie met een multifunctionele sportvoorziening. Dankzij een bijdrage vanuit het Wijkgroenagenda-budget worden hier ook 3 stukken nutteloze asfaltplaten verwijderd en ingericht voor regenwaterafwatering met aantrekkelijk, beleefbaar en divers groen (struiken) en bodemverbetering rondom de bestaande bomen.

Later wordt ook gekeken naar mogelijkheden om de andere plek (links) aantrekkelijker in te richten.

Dit is nu een hete, betonnen plaat die nauwelijks wordt gebruikt.

Door: gemeente

Met: omwonenden, Sportbedrijf Arnhem

Uitvoering: 2023-2024

Budget beschikbaar: deels (voor de ene plek wel, voor de andere plek nog in afwachting van definitief ontwerp en raming)

Stenige speelplaatsen in de Dragonstraat

14. Tegelijk met verduurzaming Volkshuisvesting de tuinen en openbare ruimte vergroenen

Volkshuisvesting gaat op korte termijn op drie plekken in de wijk woningen verduurzamen. Kroospad en omstreken is de eerste plek, daarna volgt Kleefkruidstraat en omstreken (Fase 2) en tot slot Veerpolderstraat en omstreken (Fase 3). Gemeente en Volkshuisvesting werken hierin samen.

Hierdoor ontstaat de mogelijkheid om naast het verduurzamen van de woningen ook direct een vergroeningsslag te maken in de openbare ruimte – denk aan het planten van nieuwe bomen of het vergroten van boomspiegels. En bewoners kunnen meedoen aan ‘tegelwipfeestjes’ voor groenere tuinen. Bij Fase 2 en 3 gaat Volkshuisvesting ook nog inventariseren wat er mogelijk is met de binnenplaatsen van een aantal blokken. Dat zijn vrij grote stukken waar alle schuurtjes aan grenzen die nu volledig betegeld zijn (zie foto).

Door: Volkshuisvesting

Met: gemeente, bewoners

Uitvoering: doorlopend

Budget beschikbaar: ja (helpt wordt gefinancierd door gemeente, helpt door Volkshuisvesting)

Een van de stenige binnenplaatsen

15. Voortuinen vergroenen van overige huurwoningen met hoveniers in opleiding van Aeres en Volkshuisvesting

De gemeente Arnhem, hoveniers in opleiding van MBO Aeres in Velp en Volkshuisvesting zijn een samenwerking gestart waarbij elk jaar in Malburgen-Oost een drietal voortuinen vergroend en klimaatbestendig worden gemaakt door de studenten, bekostigd door de gemeente Arnhem en Volkshuisvesting. In de deelnemende voortuinen komt ook een informatiebord te staan om geïnteresseerden te vertellen over nut en noodzaak van groene tuinen en hen te wijzen op de subsidieregeling. De hoop is dat op deze manier meer Arnhemmers enthousiast worden om hun tuin te vergroenen.

Door: Aeres MBO Velp

Met: Gemeente, Volkshuisvesting

Uitvoering: 2024-2026

Budget beschikbaar: ja (helpt wordt gefinancierd door gemeente, helpt door Volkshuisvesting)

16. (Sport)Park Bakenhof: biodiversiteit vergroten

De gemeente gaat een stuk park van ca 1 ha minder of niet meer maaien en de spontane ontwikkeling afwachten. En op verschillende plekken struiken planten.

Daarnaast speelt bij het Sportpark De Bakenhof een herinrichtingsproject om via fysieke aanpassingen aan het sportpark beter aan te sluiten bij de behoeftes van de wijk en gebruikers. Hierbij wordt ook gekeken naar meer en/of aantrekkelijker groen. Dit plan bevindt zich nog in de opstartfase.

Door: gemeente

Met: bewoners

Uitvoering: 2023-2025

Budget beschikbaar: onbekend (definitief ontwerp en raming nog niet gereed)

Park Bakenhof: plan en uitvoering

17. Margarethaschool – gedeelte ontwikkellocatie Veerpolderstraat inrichten met groen en spelen

Enkele bewoners gaven aan bezorgd te zijn over het naderende einde van de speelplek aan de Veerpolderstraat. De Veerpolderstraat is nu namelijk deels ingericht als tijdelijke speelplek (gras- en basketbalveld) waar de Margarethaschool die gevestigd is in het MFC intensief gebruik van maakt. Hier zal in de nabije toekomst echter door Volkshuisvesting worden gebouwd. Om toch te zorgen dat de leerlingen ruimte houden om te spelen in de pauzes en na school heeft er een participatieproces plaatsgevonden. Een deel van de ontwikkellocatie wordt ingericht met groen spelen.

Aanvullend daarop wordt nog bekeken of de Barbeelstraat opgeheven kan worden en op die manier meer groene ruimte toe te voegen. De gemeenteraad heeft bij de begrotingsbehandeling middelen voor deze planaanpassing beschikbaar gesteld. Het ontwerp-proces met o.a. leerlingen van de Margarethaschool is gestart.

Locatie van bovenaf

Door: gemeente

Met: omwonenden, Sportbedrijf Arnhem

Uitvoering: 2024

Budget beschikbaar: onbekend, definitief ontwerp nog niet gereed

18. Wout Wagtmanshof vergoenen

Bewoners willen de speeltuin, die ze gebruiken als ontmoetingsplek voor de buurt, aantrekkelijker maken met natuurlijke speelmaterialen, meer schaduw en een picknicktafel. Ze zien eetbare planten voor zich tegen het hek, zoals frambozenstruiken. Wanneer de initiatiefnemers voldoende draagvlak in de buurt hebben voor hun plan, helpt de gemeente bij de uitvoering.

Door: bewoners

Met: gemeente

Uitvoering: hangt af van plan bewoners

Budget beschikbaar: ja (vanuit wijkgroenagenda-budget)

Speeltuin bij Wout Wagtmanshof

Malburgen-Oost (zuid)

19. Eimerssingel-West/Oriensingel: verwijderen verharding om boom en toevoegen biodiverse beplanting

Op initiatief van de bewoners vergroten we deze boomspiegel ter hoogte van Eimerssingel-West 2, waarmee een groot stuk overbodige verharding wordt verwijderd en de boom meer ruimte krijgt.

Door: gemeente

Met: bewoner

Uitvoering: 2023

Budget beschikbaar: ja (Bomenfonds)

Eimerssingel-West: een kleine boomspiegel met een héle brede stoep

20. Akkerwindestraat: doortrekken Groene Route (2024)

Tegelijk met de herinrichting van de Akkerwindestraat wordt er ook aantrekkelijker groen en een halfverhard pad toegevoegd, dat aansluit op de al bestaande Groene Route. Een deel wordt ingericht, aangelegd en onderhouden door bewoners, een ander deel blijft vooralsnog in beheer bij de Gemeente Arnhem.

Door: bewoners, gemeente

Met: omwonenden

Uitvoering: 2024

Budget beschikbaar: ja (vanuit gewonnen Challenge Groene Icoonprojecten)

21. Stichting Islamitisch Centrum Arnhem-Zuid ondersteunen bij het klimaatbestendig inrichten van de omgeving van de moskee (Malburgen-Oost (zuid))

De Stichting Islamitisch Centrum Arnhem-Zuid heeft de gemeentelijke Green Deal voor Gebedshuizen ondertekend en wil graag aan de slag met het klimaatbestendig inrichten van hun eigen terrein. De gemeente Arnhem ondersteunt hen bij het uitwerken van hun plannen en ideeën. Ook zorgen we dat de moskee goed wordt betrokken bij, en fysiek aangesloten wordt op, de groene route, die vlak langs het pand gaat lopen.

Door: Stichting Islamitisch Centrum Arnhem-Zuid

Met: Gemeente Arnhem, moskeegangers

Uitvoering: 2024

Budget beschikbaar: ja (subsidieregeling groenblauwe initiatieven)

Een deel van de buitenruimte om de moskee

22. Zeegsingel: extra bomen en struiken

Bewoners hebben aangegeven extra bomen te willen. De gemeente is op de locatie gaan kijken en ziet de volgende mogelijkheden voor aanplant extra groen:

- Enkele heestergroepen van natuurlijke soorten, met daarin een enkele boom. Alle inheemse soorten, passend bij het landschap.
- In de oeverranden groot hoefblad planten.
- Opruimen deel van de oude houten speelaanleidingen.

Door: gemeente

Met: bewoners

Uitvoering: 2024-2025

Budget beschikbaar: ja

23. Orionsingel: (eetbaar) groen in en om bodempassage

Bewoners willen hier graag meer begroeiing en natuurlijk spelen in en rondom de nu nog kale bodempassage. Bijvoorbeeld heesters met een (vijgen)boom erin. De gemeente ondersteunt hen bij het opstellen en uitvoeren van een plan. We houden hierbij natuurlijk wel rekening met de primaire functie van de bodempassage, namelijk afvoer van regenwater.

Door: gemeente

Met: bewoners

Uitvoering: 2024-2025

Budget beschikbaar: ja (vanuit wijkgroenagenda-budget)

Orionsingel: bodempassage is nu niet gebruiksvriendelijk ingericht

24. Winkelcentrum Drieslag aantrekkelijker inrichten

Bewoners die we in het kader van de Wijkgroenagenda hebben gesproken, noemden het winkelcentrum erg vaak als een plek die een groenere en aantrekkelijker inrichting verdient. Genoemde ideeën zijn o.a.:

- Op de Drieslag stonden bijna 100 bomen. Nu een hitteplek. Bomen en struiken aanplanten.
- Sedumdak op de afdakjes.

De gemeente Arnhem had al plannen om het Winkelcentrum de Drieslag aantrekkelijker in te richten. Hierbij wordt ook vergroend.

Door: Gemeente

Met: bewoners, ondernemers

Uitvoering: 2023-2025

Budget beschikbaar: ja, in ieder geval deels

Winkelcentrum Drieslag is erg stenig

25. Herontwikkeling Olympuskwartier: minder verharding

Bewoners gaven aan dat er rondom de voormalige Rijnhal veel bestrating ligt en wel meer groen toegevoegd zou kunnen worden. Dit wordt al opgepakt. Dit is namelijk het Olympuskwartier, een gebied waar woningen komen in een beweegpark.

Door: gemeente en ontwikkelaar Janssen de Jong

Uitvoering: 2025-2027

Budget beschikbaar: ja (binnen project)

Immerloo I

26. Groene binnenpleinen

Dankzij een samenwerking tussen de gemeente Arnhem, Stichting Schone Straat Groene Buurt, Volkshuisvesting en omwonenden worden drie verschillende binnenterreinen van betegelde pleinen, omgetoverd tot gezellige en verkoelende ontmoetingsplekken. Het middelste plein is al uitgevoerd, de anderen twee pleinen volgen nog.

Door: Volkshuisvesting

Met: gemeente, Stichting Schone Straat Groene Buurt, bewoners

Uitvoering: 2023-2024

Budget beschikbaar: ja (subsidieregeling Groenblauwe Initiatieven)

Drie versteende hofjes omringd door woningen van bovenaf

27. Parcivalschool: groen schoolplein

In 2022 is het schoolplein vergroend. Er is gras, speelgroen, (fruit)bomen, een voedelbosje en een moes- en kruidentuin aangelegd. De kinderen krijgen hier ook regelmatig groene lessen. De school breidt deze vergroening steeds verder uit: zo zijn leerlingen van groep 8 dit schooljaar bezig om nog meer tegels te wippen. De gemeente ondersteunt hierbij praktisch (zoals bij het afvoeren van de tegels) en waar nodig financieel.

Door: Parcivalschool

Met: gemeente, leerlingen

Uitvoering: 2023-2024

Budget beschikbaar: ja (o.a. via subsidieregeling groenblauwe initiatieven)

28. Omgeving winkelcentrum Pijlkruidstraat/ Zwanebloemlaan vergroenen

Bewoners geven aan dat dit winkelcentrum wel wat aandacht kan gebruiken. Door delen van de zeer brede stoep te vergroenen zou het een fijnere plek kunnen worden. Eerste gesprekken met de ondernemers wezen uit dat zij wel graag zien dat het winkelcentrum groener wordt, maar daar zelf niet actief aan willen of kunnen bijdragen. Daarom krijgt de uitvoering van andere ideeën in de wijk, waar die energie er wel is, voorrang op dit idee. De gemeente gaat in de loop van 2024 nog nader met de ondernemers in gesprek om te kijken welke wensen er precies zijn en op welke wijze we dit zelf als gemeente kunnen aanleggen en onderhouden.

Door: gemeente

Met: ondernemers en omwonenden

Uitvoering: 2024-2025

Budget beschikbaar: ja (vanuit wijkgroenagenda-budget)

Immerloo II

29. Openbare ruimte anders inrichten, waaronder bij het Gelderseplein: boomspiegel vergroten

Door Immerloo II ligt een te brede weg (Eimerssingel-Oost). De gemeente kijkt of deze weg versmald kan worden ofwel of het parkeren voor de flats stapsgewijs hierheen kan, zodat de ruimte voor de flats vergroend kan worden. Het is belangrijk om de bomen op de parkeerplekken meer ruimte te geven, omdat deze nu lijden onder te weinig groeiruimte. Mogelijk kunnen enkele parkeerplaatsen verdwijnen en plaatsmaken voor groen. Daardoor komt er ruimte voor nieuwbouw maar komt er ook veel openbare ruimte vrij die beter aangesloten kan worden op de pleinen in Immerloo. Dit project zit nog in de onderzoeksfase. Dit wordt naar verwachting op z'n vroegst vanaf eind 2024 uitgevoerd. Vooruitlopend hierop hebben bewoners van de flat aan het Gelderseplein alvast een boomspiegel geadopteerd en aantrekkelijker ingericht.

Gelderseplein

Door: gemeente

Met: bewoners, Volkshuisvesting

Uitvoering: 2023-2025

Budget beschikbaar: onbekend, definitief ontwerp nog niet gereed

Het Duifje

30. Hofsingel: boomspiegels vergroten

Bij de bewonersbijeenkomst in Malburgen-Oost bracht de Wijkbeheergroep van 't Duifje een 10-punten plan in. We hebben afgesproken dat we de 3 meest veelbelovende punten op korte termijn gaan ondersteunen. Een van deze drie punten was het vergroten van de boomspiegels aan de Hofsingel. Hier liggen een aantal bomen volledig in de verharding. Hier maken we in samenspraak met omwonenden grotere plantvakken van.

Door: gemeente

Met: bewoners, wijkbeheergroep het Duifje

Uitvoering: 2023-2024

Budget beschikbaar: ja (vanuit wijkgroenagenda-budget)

Hofsingel, bomen staan in een stenige omgeving

31. Ergens in het Duifje bloeiende struiken toevoegen

De tweede actie van het 10-puntenplan die we gaan uitvoeren is het toevoegen van struiken, liefst eetbaar, op een samen nader te bepalen locatie in de wijk.

Door: gemeente

Met: bewoners, wijkbeheergroep het Duifje

Uitvoering: 2024

Budget beschikbaar: ja (vanuit wijkgroenagenda-budget)

32. Buurttuin 't Duifje ondersteunen

Dit is het derde punt uit het 10-puntenplan dat we ondersteunen. In 2022 hebben enthousiaste bewoners een Buurttuin aangelegd. De gemeente heeft hierbij ondersteund, onder andere door het benodigde materiaal voor het onderhoud van de tuin te financieren. Daarnaast ondersteunen we financieel als de bewoners besluiten tot uitbreiding van de tuin en kijken we samen met de betrokkenen ook naar de aanplant van fruitbomen op het grasveld.

Door: bewoners

Met: gemeente, wijkbeheergroep

Uitvoering: doorlopend

Budget beschikbaar: ja (vanuit wijkgroenagenda-budget)

4 Ideeën en wensen die we (nog) niet uitvoeren

Er zijn ook een aantal wensen en ideeën die we (nu) niet gaan uitvoeren. Bijvoorbeeld omdat ze niet duurzaam zijn, omdat ze fysiek niet kunnen (geen ruimte), omdat de bewoners geen rol willen of kunnen spelen of omdat ze geen prioriteit hebben (bijvoorbeeld omdat dat deel van de wijk al behoorlijk groen is). Hieronder staan deze ideeën genoemd met een korte motivatie waarom ze niet worden uitgevoerd.

Wijkbreed: hekjes

Regelmatig vragen bewoners om een metalen hekje voor om de boomspiegel. Bijvoorbeeld om de boomspiegel vrij te houden van hondenpoep. Deze worden door de gemeente Arnhem niet gefinancierd. Bewoners kunnen wel zelf met wilgentenen aan de slag en hier bijvoorbeeld wijkbudget voor aanvragen.

Wijkbreed: hanging baskets

Vanuit o.a. Wijkbeheergroep Het Duijfe kwam de wens voor de financiering van 'hanging baskets'. Hiervoor wordt geen wijkgroenagendabudget beschikbaar gesteld omdat ze veel water gebruiken en niet of beperkt bijdragen aan minder hitte of meer biodiversiteit. Het staat een wijk natuurlijk vrij om hier wel wijkbudget voor in te zetten. Wel gaat de gemeente onderzoeken of er duurzame alternatieven zijn.

Malburgen-West: Haagdoornstraat - aan één kant parkeerplekken verwijderen voor groen

Een bewoonster suggereerde om in deze straat van twee rijen parkeerplekken naar één terug te gaan; zo ontstaat meer ruimte voor groen en eventueel bomen, die nu grotendeels afwezig zijn in de straat (in de openbare ruimte staan er slechts twee – de tuinen zijn wel behoorlijk groen ingericht). De straat scoort dan ook slecht op de 3-regel. Dit vraagt wel om een dure en autonome herinrichting (er staat geen groot onderhoud op de planning) en om het verwijderen van parkeerplaatsen. We gaan daarom eerst kijken of er in de straat voldoende animo is voor tijdelijke vergroening door de inzet van het mobiele bos dat in 2024 ook elders in de stad wordt gebruikt.

In de Haagdoornstraat staan slechts twee bomen

Rechts: potentiële locatie moestuin

Malburgen-Oost (noord): Veerpolderstraat - moestuin op grasveld achter flat

Een bewoner van de flat wilde graag een moestuin achter zijn flat. De gemeente heeft samen met hem gekeken of we dit konden realiseren. Overige bewoners in de flat zijn hierover geïnformeerd maar hadden bezwaar. Het initiatief gaat dus niet door. Bewoner is vervolgens door gemeente Arnhem wel in contact gebracht met enkele andere moestuin-initiatieven, zoals de nabijgelegen Buurttuin Stadseiland.

Malburgen-Oost (Noord): Visserslaan – gevarieerder groen

Enkele bewoners hebben aangegeven dat ze in dit gebied gevarieerder groen zouden willen zien (meer bomen, minder maaien, bloembollen). Omdat het al groen is, er geen sprake is van een bewonersinitiatief en er enkele jaren geleden al extra bosschages zijn aangeplant, heeft dit vooralsnog geen prioriteit: er zijn andere plekken die nog belangrijker zijn om aan te pakken (zie actieplan). Mogelijk pakken we dit in de toekomst wel op.

Visserslaan

Malburgen-Oost (Noord): Margrietstraat vergroenen

Een bewoonster van deze straat noemde de Margrietstraat een ‘verloren en kale straat’, omdat de straat erachter wel bomen en groen heeft en deze straat niet. We hebben gekeken of er ruimte is voor bomen op gemeentegrond, maar daarvoor is er te weinig ruimte in de straat. Bovendien staan er op het aangrenzende terrein, dat eigendom is van de eigenaar van de flats, wel struiken en bomen. Volgens de bewoonster zijn daar de afgelopen zestien jaar veel bomen verwijderd. Omdat dit geen terrein is van de gemeente kunnen we daar niet direct aan doen. Wel gaan we uitzoeken van wie het eigendom is zodat we deze wens aan de eigenaar kunnen terugkoppelen en de eigenaar attent kunnen maken op de subsidieregeling groenblauwe initiatieven.

De Margrietstraat (het deel rechts van de stoep is geen eigendom van de gemeente)

Malburgen-Oost (Noord): Graslaan, Orchislaan en Ranonkelstraat aantrekkelijker groen

Bewoners gaven aan dat er hier wel veel gras en bomen staan, maar dat dat weinig biodivers is; de tussenlaag ontbreekt. Er is ook overlast van hondenpoep. Veel mensen hebben hier ook hun (achter)tuin bestraat. Bewoners kunnen hier zelf een groen initiatief starten als ze dit willen veranderen, waarbij de gemeente zal ondersteunen.

Hoek Graslaan/Ranonkelstraat

Orchislaan

Malburgen-Oost (zuid) – gevarieerder groen aan de Bereklaauwstraat

Een bewoonster wilde het ‘gemeentegroen’ aan de Bereklaauwstraat 63-75 ombouwen tot moestuinen of wilde bloementuinen. De bewoonster heeft dit in haar eigen straatje jaren geleden al zo ingericht. Ze is langs de deuren gegaan, maar de aanwonenden bleken niet geïnteresseerd in adoptie. Gezien de locatie erg sleets aandoet, gaan we als gemeente wel kijken of we zelf budget beschikbaar kunnen stellen om deze groenvakken iets kleurrijker in te richten.

Rechts: struiken bij Bereklaauwstraat

Immerloo II: Hemelwater flats Brandenburg- en Kleefseplein afkoppelen en af laten stromen in het groen

Volkshuisvesting gaat de riolering vernieuwen in vier flats op het Brandenburg- en Kleefseplein. De gemeente en Volkshuisvesting hebben geïnventariseerd of we tegelijk ook het hemelwater van de flats oppervlakkig kunnen laten afstromen in het groen. Dit zou droogte tegengaan en ook de waterkwaliteit ten goede komen. Hier is voornamelijk geen doorgang aan gegeven omdat het water hier al afgekoppeld is (niet direct maar indirect, namelijk via een gescheiden stelsel). Het heeft op dit moment niet voldoende prioriteit, omdat we ook nog grote delen van Arnhem-noord hebben die nog niet afgekoppeld zijn. Besloten is om voornamelijk het beschikbare budget daar uit te geven en niet hier. Wel gaan we in overleg met Waterschap Rivierenland om te kijken hoe we in Arnhem-zuid nauwer kunnen samenwerken op het gebied van klimaatadaptatie.

Het Duifje: verschillende acties

Wijkbeheergroep Het Duifje heeft 10 acties voorgesteld. We hebben in overleg hier 3 acties uitgehaald die we op korte termijn samen gaan uitvoeren, de rest volgt eventueel later.

10-punten plan wijkbeheergroep het Duifje

5 Wat kun je zelf doen

Malburgen klimaatbestendig maken doen we samen. Bewoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en andere partijen krijgen daarbij ondersteuning van de gemeente.

Wil jij een geveltuin voor je huis of een boomspiegel (het stukje grond rondom een boom) adopteren?

Op www.arnhem.nl/groenebuurt zie je wat de mogelijkheden zijn, vind je inspirerende voorbeeldprojecten en kun je een aanvraag indienen bij de gemeente. Ook op de website van Platform Arnhem Klimaatbestendig staan mooie voorbeelden: <https://www.arnhemklimaatbestendig.nl/wat-kan-jij-doen/>

Let op: je bent zelf verantwoordelijk voor het regelmatig onderhouden van dit groen!

Zoek je financiële ondersteuning voor bijvoorbeeld het vergroenen van je terrein of het (laten) plaatsen van een regenton, groen dak of groene gevel?

Dat kan via de Subsidieregeling Groenblauwe Initiatieven. Zie www.arnhem.nl/klimaatadaptatie.

Heb jij een idee om je buurt klimaatadaptief te maken?

Dat kun je melden bij Team Leefomgeving, die samen met jou zullen kijken of dit idee uitvoerbaar is. Of, als je burens dit idee delen, dan kunnen jullie via het AANjaagfonds ondersteuning krijgen om dit idee om te zetten naar een concreet plan. En voor financiële ondersteuning bij de uitvoering van het plan heeft de gemeente de subsidie regeling klimaatadaptatie. Of doe een aanvraag bij het wijkbudget.

Meedenken over het verder vergroenen en klimaatbestendig maken van de wijk?

Sluit je dan aan bij de Groene Route Malburgen.

Rol bewoners bij vergroten biodiversiteit

Bewoners kunnen ook helpen de biodiversiteit in Malburgen te vergroten. Bijvoorbeeld door hun tuin of balkon groen in te richten of door mee te doen aan het programma 'Adopteer een Bij' van Stichting Arnhem Zoemt. Inwoners kunnen de gemeente ook helpen door waarnemingen van (bijzondere) dieren en planten in te voeren via waarneming.nl. De identificatieapp Obsidentify kan hierbij helpen. Op die manier komen de waarnemingen bij de gemeente terecht en dat kan erg handig zijn voor het verkrijgen van een goed beeld van de aanwezige biodiversiteit in de wijk.

